

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ЧОРТКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ  
ПІДПРИЄМНИЦТВА І БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ  
Директор ЧННІПБ ЗУНУ

Надія КУЛЬЧЕНЬКА  
2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ  
В.о. проректора з науково-педагогічної роботи  
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2023 р.

### РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Комунікації у сфері публічних фінансів»  
ступінь вищої освіти – магістр  
галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка  
спеціальність – 015 Професійна освіта (Цифрові технології)  
спеціалізація – 015.39 Цифрові технології  
освітньо-професійна програма – Фінансова грамотність

кафедра фундаментальних та спеціальних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	І	2	30	15	5	4	96	150	2

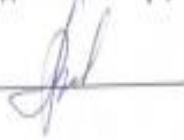
Чортків – ЗУНУ  
2023

Робочу програму склала доцент кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін Мар'яна ПОЛЯК - СВЕРГУН



Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін (протокол № 1 від 28.08.2023 р.)

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ Людмила ДЕРМАНСЬКА



Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 015 «Професійна освіта» (протокол № 1 від 30.08 р.)

Керівник групи забезпечення спеціальності \_\_\_\_\_ Лілія РЕБУХА



## СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “КОМУНІКАЦІЇ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ”

### 1. Опис дисципліни “Комунікації у сфері публічних фінансів”

Дисципліна “Комунікації у сфері публічних фінансів”	Галузь знань, напрям підготовки/спеціальність, ОКР	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	галузь знань – 01 “Освіта/Педагогіка”	<b>Дисципліна циклу</b> вибіркова <b>Мова навчання</b> українська
Кількість залікових модулів – 4	спеціальність – 015.39 “Професійна освіта”	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i> Семестр: <i>Денна - 2</i> <i>Заочна – 2</i>
Кількість змістових модулів – 2	освітньо-професійна програма – «Фінансова грамотність»	Лекції: <i>Денна – 30 год</i> <i>Заочна – 8 год</i> Практичні заняття: <i>Денна – 15 год</i> <i>Заочна – 4 год</i>
Загальна кількість годин – 150	ступінь вищої освіти – магістр	Самостійна робота: <i>Денна – 96</i> <i>(в т.ч. тренінг – 48 год)</i> <i>Заочна – 138 год</i> Індивідуальна робота : <i>Денна – 5 год</i>
Тижневих годин – 10 год., з них аудиторних – 4 год		Вид підсумкового контролю – залік

## **2. Мета і завдання дисципліни «Комунікації у сфері фінансів»**

### **2.1. Мета вивчення дисципліни.**

Практико орієнтований курс «Комунікації у сфері публічних фінансів» призначений для ознайомлення студентів з основними складовими комунікації між органами державного управління, місцевого самоврядування та громадськістю у сфері публічних фінансів, новітніми трендами та технологіями. За результатами навчання студенти матимуть змогу розуміти, як відбувається ефективна комунікація у сфері публічних фінансів, яким чином участь громадськості у бюджетному процесі та відкритий доступ до інформації про публічні фінанси впливають на управлінські рішення та громадську активність.

Студенти вмітимуть застосовувати сучасні практики та пошукові техніки для роботи з інформаційними джерелами, використовувати універсальні та спеціалізовані інформаційні ресурси, сучасні веб-застосунки для аналітичної роботи, отримання відповідних цифрових аналітичних навичок, підготовки інформаційних матеріалів про формування та використання бюджетних коштів для комунікування органів публічного управління з громадськістю.

У процесі вивчення курсу студенти матимуть змогу набути практичних навиків участі у бюджетному процесі, розроблення ефективних комунікаційних практик для органів державного управління та місцевого самоврядування у сфері публічних фінансів.

Предметом вивчення дисципліни «Комунікації у сфері публічних фінансів» є система загальних принципів і підходів до організації комунікацій у сфері публічних фінансів, що пов'язані з науковою та практичною професійною діяльністю у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування теоретичних знань з питань комунікацій в управлінні фінансами та бізнесі, оволодіння практичними навичками організації ділових зустрічей, ведення переговорів, службового спілкування, вмінням формувати імідж ділової людини.

### **2.2. Завдання вивчення дисципліни**

Завданнями вивчення дисципліни є:

- сформувані знання щодо історії виникнення та розвитку теорії комунікації в управлінні фінансами та бізнесі;
- сформувані навички практичного застосування методів, інструментів, типів, каналів та засобів комунікації;
- допомогти студентам оволодіти знаннями з теорії та практики комунікації в управлінні фінансами та бізнесі;
- надати необхідну теоретичну та практичну базу задля встановлення і підтримки комунікативних зв'язків, між бізнесом та суспільством, між людиною та світом, між державами та культурами.

## **ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «КОМУНІКАЦІЇ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ»**

## *Змістовний модуль 1 . Сучасні комунікаційні технології у сфері публічних фінансів*

### **ТЕМА 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ УПРАВЛІННЯ КОМУНІКАЦІЯМИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ**

Теоретичне підґрунтя формування та поширення інформації про державні доходи і видатки. Еволюція поглядів економістів щодо організації взаємовідносин між органами публічного управління та інститутами громадянського суспільства щодо формування та використання бюджетних ресурсів.

Основні положення економіки суспільного добробуту та їхнє значення для формування інформації в системі управління публічними фінансами. Вчення теорії суспільного вибору та його значення для побудови сучасної системи комунікації у сфері публічних фінансів.

Сучасні тенденції в організації комунікацій у сфері публічних фінансів. Побудова комунікацій у сфері публічних фінансів в межах чотирьох рівнів: інформування, консультування, залучення, співпраця. Новітні форми участі громадськості у бюджетному процесі. Способи забезпечення відкритого доступу до інформації про публічні фінанси.

*Література: 1; 2; 2; 11; 13.*

### **ТЕМА 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ В БЮДЖЕТНОМУ ПРОЦЕСІ**

Основні положення Бюджетного кодексу України, що регламентують оприлюднення інформації про бюджет та участь громадськості у бюджетному процесі.

Закон України «Про відкритість використання публічних коштів». Єдиний вебпортал використання публічних коштів. Зміст інформації про використання публічних коштів, що підлягає оприлюдненню, та строки її оприлюднення. Відповідальність за порушення вимог закону.

Локальні правові акти та їх роль у регламентування комунікацій у сфері місцевих фінансів. Приклади рішень про організацію бюджетних слухань в територіальних громадах. Приклади рішень про публічне звітування про результати використання коштів місцевих бюджетів.

*Література: 8, 23, 27, 19*

### **ТЕМА 3. ДЕРЖАВНИЙ ВЕБ-ПОРТАЛ БЮДЖЕТУ ДЛЯ ГРОМАДЯН**

Бюджет для громадян (openbudget) офіційний державний портал з відкритими даними про публічні фінанси: державний та місцеві бюджети. Склад веб-порталу та інформаційне наповнення розділів.

Застосування на веб-порталі глосарію бюджетних термінів, надано інформацію про бюджетний процес та його учасників, представлені показники державного та місцевих бюджетів. Механізм наповнення веб-порталу інформаційними ресурсами. Відображення показників про виконання державного та місцевих бюджетів (доходи, видатки, кредитування та фінансування), а також даних

про державний борг. Інструмент BOOST-аналіз та його застосування для аналізу бюджетів усіх ланок у розрізі як доходів, так і видатків.

Представлення даних у форматі зведеної таблиці. Формування зведених таблиць для аналізу показники доходів і видатків з різним ступенем агрегації та в різноманітних поєднаннях. Застосування фільтрів для вибору окремих аналітичних категорій. Застосування інформації веб-порталу бюджету для громадян в аналітичній діяльності, а тому числі в науковій сфері та в навчальній діяльності

*Література: 18,23, 27*

#### **ТЕМА 4. ЄДИНИЙ ВЕБ-ПОРТАЛ ВИКОРИСТАННЯ ПУБЛІЧНИХ КОШТІВ**

Єдиний веб-портал використання публічних коштів (spending.gov.ua) як офіційний інформаційний ресурс з відкритими даними про використання бюджетних коштів в Україні.

Зміст інформації про використання публічних коштів розпорядниками та одержувачами коштів державного і місцевих бюджетів, суб'єктами господарювання державної і комунальної форм власності, фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування. Представлення на порталі інформації про трансакції, звіти, інформацію про договори та їх виконання розпорядниками та одержувачами коштів.

Пошук на єдиному веб-порталі використання публічних коштів інформації за трансакціями про платежі державних і комунальних установ, Пенсійного фонду та фондів загальнодержавного соціального страхування. Формування та публікування інформації про трансакції, механізм передавання від Державної казначейської службою України. Пошук на єдиному веб-порталі використання публічних коштів інформації за розпорядниками. Представлення інформації про фінансові звіти, договори та їх виконання.

Механізм формування та оновлення інформації розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів. Застосування інформації єдиного веб-порталу використання публічних коштів в аналітичній діяльності, а тому числі в науковій сфері та в навчальній діяльності.

*Література: 9, 17, 23, 30*

#### **ТЕМА 5. ПОТЕНЦІАЛ PROZORRO У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОМУНІКАЦІЙ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ**

Основні положення Закону України «Про публічні закупівлі» в частині оприлюднення інформації. Функціонування веб-порталу Уповноваженого органу з питань закупівель. Вимоги щодо оприлюднення інформації авторизованими електронними майданчиками публічних закупівель.

Основні положення Наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 1082 від 11.06.2020 р. «Про затвердження Порядку розміщення інформації про публічні закупівлі». Аналітичні інструменти для контролю та моніторингу публічних закупівель. Публічний модуль аналітики. Професійний модуль аналітики.

Медичний модуль аналітики. Ризик-індикатори DOZORRO. Закупівлі COVID-19. Мапа закупівель шкіл. Застосування аналітичних інструментів публічних закупівель в науковій діяльності..

*Література: 11, 18, 22, 23, 28*

## ***Змістовий модуль 2. Практичні аспекти організації та проведення наукових досліджень у сфері фінансів, банківської справи та страхування***

### **ТЕМА 6. ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМУНІКАЦІЙ У СФЕРІ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ**

Основні складові комунікацій органів місцевого самоврядування та громадськості у сфері місцевих фінансів. Регламентування в локальних правових актах механізму комунікацій органу місцевого самоврядування та громадськості. Бюджетний регламент та положення про комунікування.

Забезпечення бюджетної прозорості на місцевому рівні. Крайні практики формування та оприлюднення інформації про формування та використання коштів місцевих бюджетів. Процедура проведення громадського обговорення проєкту місцевого бюджету (бюджетних слухань).

Основні складові компоненти положення про бюджетні слухання. Процедура публічного звітування про результати використання коштів місцевих бюджетів. Основні складові компоненти положення про публічне звітування про результати використання коштів місцевого бюджету

*Література: 11, 12, 23*

### **ТЕМА 7. БЮДЖЕТ ДЛЯ ГРОМАДЯН: ПРАВИЛА РОЗРОБЛЕННЯ ТА ОПРИЛЮДНЕННЯ**

Інноваційні форми інформування громадян про формування та використання коштів місцевих бюджетів. Поняття, призначення та основні принципи розроблення бюджету для громадян. Організація розроблення бюджету для громадян. Графік роботи над бюджетом для громадян. Проведення консультацій з громадськістю. Цільові аудиторії, формат та підходи до поширення. Основні компоненти змісту бюджету для громадян. Звернення керівництва територіальної громади до її жителів. Бюджетний цикл та важливість цієї інформації. Способи відображення інформації про видатки та доходи бюджету територіальної громади. Відображення інформації про результати використання коштів місцевого бюджету в бюджеті для громадян.

*Література: 11, 15, 23*

### **ТЕМА 8. БЮДЖЕТ УЧАСТІ**

Партиципація та бюджет участі. Значення бюджету участі для різних сфер суспільного життя. Дорожня карта запровадження бюджету участі в територіальній громаді. Нормативно-правове забезпечення бюджету участі.

Основні компоненти положення про бюджет участі. Цикл бюджету участі. Інформаційно-освітня кампанія. Обговорення, підготовка та подання проєктів. Перевірка проєктів. Вибір проєктів. Реалізація проєктів. Оцінка та вдосконалення. Крайні практики застосування бюджету участі в територіальних громадах в Україні.

*Література: 6, 13, 32*

## **ТЕМА 9. НЕУРЯДОВІ АНАЛІТИЧНІ ЦЕНТРИ В СИСТЕМІ КОМУНІКАЦІЙ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ**

Роль і значення неурядових аналітичних центрів в управлінні публічними фінансами. Побудова комунікацій у сфері публічних фінансів за участі неурядових аналітичних центрів.

Продукти діяльності неурядових аналітичних центрів. Форми співпраці неурядових аналітичних центрів з закладами вищої освіти. Потенціал участі студентів в діяльності неурядових аналітичних центрів. Кращі практики впливу неурядових аналітичних центрів на розвиток комунікацій у сфері публічних фінансів та підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Використання результатів діяльності неурядових аналітичних центрів в бюджетному процесі. Пошук інформації про результати діяльності неурядових аналітичних центрів та їх використання в навчанні та науковій діяльності.

*Література: 4, 5, 7, 13, 14*

## **ТЕМА 10. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД КОМУНІКАЦІЙ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ**

Сучасні практики комунікацій органів публічного управління з населенням у сфері публічних фінансів. Новітні форми представлення інформації про бюджет. Міжнародний рейтинг бюджетної прозорості Openbudget. Основні положеннями методології визначення індексу бюджетної прозорості. Учасницьке бюджетування в розвинених країнах.

Застосування бюджету участі в Парижі, Берліні, Варшаві та інших європейських містах. Кращі практики реалізації проєктів в межах бюджету участі. Взаємодія національних урядів з інститутами громадянського суспільства. Роль неурядових аналітичних центрів в організації комунікацій у сфері публічних фінансів в розвинених державах.

*Література: 10, 20, 21*



**4. Структура залікового кредиту  
з дисципліни “Комунікації у сфері публічних фінансів”**

Денна форма навчання

	<b>Кількість годин</b>					
	Лекції	Прак-тичні заняття	Індиві-дуальна робота	Самостій-на робота	Тренінг	Контроль-ні заходи
<b>Змістовий модуль 1. Сучасні комунікаційні технології у сфері публічних фінансів</b>						
Тема 1. Теоретичне підґрунтя управління комунікаціями у сфері публічних фінансів	3	1	-	9	1	Поточне опитування
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення участі громадськості в бюджетному процесі	2	1	-	9		Питання, кейси, презентації
Тема 3. Державний веб-портал бюджету для громадян	3	1	-	9	1	Практичні завдання
Тема 4. Єдиний веб-портал використання публічних коштів	3	2	1	9		Тестові завдання
Тема 5. Потенціал Prozorro у забезпеченні комунікацій у сфері публічних фінансів	3	2	-	10		Заліковий модуль по темах 1-6
<b>Змістовий модуль 2. Побудова та розвиток системи комунікації у сфері публічних фінансів</b>						
Тема 6. Особливості забезпечення комунікацій у сфері місцевих фінансів	3	1	-	10	1	Поточне опитування
Тема 7. Бюджет для громадян: правила розроблення та оприлюднення	3	2	-	10		Тестові завдання
Тема 8. Бюджет участі	3	1	2	10	1	Презентації тести
Тема 9. Неурядові аналітичні центри в системі комунікацій у сфері публічних фінансів	2	1		10		Практичні завдання
Тема 10. Зарубіжний досвід комунікацій у сфері публічних фінансів	3	2	1	10		Поточне опитування
<b>Разом</b>	<b>30</b>	<b>15</b>	<b>5</b>	<b>96</b>	<b>4</b>	Залік

Заочна форма навчання

	Кількість годин					Контрольні заходи
	Лекції	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота		
<b><i>Змістовий модуль 1. Сучасні комунікаційні технології у сфері публічних фінансів</i></b>						
Тема 1. Теоретичне підґрунтя управління комунікаціями у сфері публічних фінансів	1	0,5	-	13	Поточне опитування, тести, практичні завдання	
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення участі громадськості в бюджетному процесі			-	14		
Тема 3. Державний веб-портал бюджету для громадян	2	0,5	-	14		
Тема 4. Єдиний веб-портал використання публічних коштів			-	14		
Тема 5. Потенціал Prozorro у забезпеченні комунікацій у сфері публічних фінансів	0,5	-	-	14		
<b><i>Змістовий модуль 2. Побудова та розвиток системи комунікації у сфері публічних фінансів</i></b>						
Тема 6. Особливості забезпечення комунікацій у сфері місцевих фінансів	0,5	-	-	14	Поточне опитування, тести, практичні завдання	
Тема 7. Бюджет для громадян: правила розроблення та оприлюднення	2	0,5	-	14		
Тема 8. Бюджет участі			-	14		
Тема 9. Неурядові аналітичні центри в системі комунікацій у сфері публічних фінансів	2	0,5	-	14		
Тема 10. Зарубіжний досвід комунікацій у сфері публічних фінансів			-	13		
Разом	<b>8</b>	<b>4</b>	-	<b>138</b>	Залік	

## 5. Тематика практичних завдань

### Практичне заняття 1.

#### **Тема: Теоретичне підґрунтя управління комунікаціями у сфері публічних фінансів**

Мета: з'ясувати особливості публічних фінансів як основної ланки фінансової системи.

Питання для обговорення:

1. Поняття та складові комунікації у сфері публічних фінансів.
  2. Еволюція поглядів економістів на організації взаємовідносин між органами влади та громадськістю у сфері публічних фінансів.
  3. Вчення економіки суспільного добробуту та їхнє значення для формування інформації в системі управління публічними фінансами.
  4. Вчення теорії суспільного вибору та його значення для побудови сучасної системи комунікації у сфері публічних фінансів.
  5. Сучасні тенденції в організації комунікацій у сфері публічних фінансів.
  6. Новітні форми участі громадськості у бюджетному процесі
- Дискусійне обговорення питань що основних засад публічних фінансів.*  
[1, 2, 3, 11, 13]

### Практичне заняття 2.

#### **Тема: Нормативно-правове забезпечення участі громадськості в бюджетному процесі**

Мета: здобуття знань про основні положення нормативно-правових актів щодо оприлюднення інформації про формування та використання публічних фінансових ресурсів, участі громадськості у бюджетному процесі

Питання для обговорення:

1. Законодавчі норми, що регламентують оприлюднення інформації про бюджет.
  2. Основні положення нормативно-правових актів про участь громадськості у бюджетному процесі.
  3. Закон України «Про відкритість використання публічних коштів» та відповідальність за порушення його вимог.
  4. Інформація про видатки бюджету, що підлягає оприлюдненню.
  5. Правові норми про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних.
  6. Локальні правові акти та їх роль у регламентування комунікацій у сфері місцевих фінансів
- Дискусійне обговорення нормативно – правового забезпечення громадськості у бюджетному процесі*  
[8, 10, 12, 19]

### Практичне заняття 3.

#### **Тема: Державний веб-портал бюджету для громадян.**

Мета: отримання знань щодо джерел інформації для державного веб-порталу бюджету для громадян та механізм її консолідації на веб-порталі.

Питання для обговорення:

1. Поняття «бюджет для громадян» та його роль у забезпеченні комунікацій у сфері публічних фінансів.
2. Офіційний державний портал з відкритими даними про публічні фінанси.
3. Склад веб-порталу та інформаційне наповнення розділів.
4. Відображення показників державного та місцевих бюджетів.
5. Інструмент BOOST-аналіз та його застосування для аналізу бюджетів усіх ланок у розрізі як доходів, так і видатків.
6. Використання інформації веб-порталу бюджету для громадян у науковій сфері та в навчальній діяльності.

*Дискусійне обговорення офіційних державних порталів*

[2, 4, 10, 18, 20]

#### **Практичне заняття 4.**

**Тема: Єдиний веб-портал використання публічних коштів**

Мета: здобуття знань щодо джерел інформації для веб-порталу використання публічних коштів та механізм її консолідації на веб-порталі.

Питання для обговорення:

1. Основні компоненти єдиного веб-порталу використання публічних коштів.
2. Зміст інформації про використання публічних коштів.
3. Розміщення на порталі інформації про трансакції, звіти, інформації про договори та їх виконання.
4. Пошук на єдиному веб-порталі використання публічних коштів інформації за трансакціями про платежі.
5. Пошук на єдиному веб-порталі використання публічних коштів інформації за розпорядниками.
6. Використання інформації єдиного веб-порталу використання публічних коштів в науковій сфері та в навчальній діяльності..

*Дискусійне обговорення законодавчої бази веб-порталів*

[9, 17, 19, 21]

#### **Практичне заняття 5.**

**Тема: Потенціал Prozorro у забезпеченні комунікацій у сфері публічних фінансів**

Мета: отримання знань про джерела інформації для веб-порталу Prozorro та механізм її консолідації на веб-порталі. Отримання навиків здійснювати пошук інформації про публічні закупівлі. застосовувати отриману інформацію в дослідницьких цілях

Питання для обговорення:

1. Веб-портал Уповноваженого органу з питань закупівель.
2. Вимоги щодо оприлюднення інформації авторизованими електронними майданчиками публічних закупівель.

3. Застосування аналітичних інструментів для контролю та моніторингу публічних закупівель.

4. Публічний модуль аналітики.

5. Професійний модуль аналітики.

6. Використання аналітичних інструментів публічних закупівель в науковій діяльності та в навчанні.

*Моделювання практичних ситуацій застосування потенціалу Prozorro у забезпеченні комунікацій у сфері публічних фінансів*

[3, 5, 8, 11, 13, 17]

### **Практичне заняття 6.**

**Тема: Особливості забезпечення комунікацій у сфері місцевих фінансів**

Мета: здобуття знань про основні складові комунікацій органів місцевого самоврядування та громадськості у сфері публічних фінансів. Отримання навиків визначення основних компонентів комунікування органу місцевого самоврядування з громадськістю у локальних правових актах – бюджетному регламенті, положеннях про бюджетні слухання, публічне звітування про результати використання коштів місцевого бюджету.

Питання для обговорення:

1. Головні компоненти комунікацій органів місцевого самоврядування та громадськості у сфері місцевих фінансів.

2. Бюджетний регламент та його значення для організації ефективного комунікування.

3. Механізм забезпечення бюджетної прозорості на місцевому рівні.

4. Процедура проведення громадського обговорення проєкту місцевого бюджету (бюджетних слухань).

5. Процедура публічного звітування про результати використання коштів місцевих бюджетів.

*Дискусійне обговорення питань забезпечення комунікацій у сфері місцевих фінансів*

[4, 8, 11, 12, 16]

### **Практичне заняття 7.**

**Тема: Бюджет для громадян: правила розроблення та оприлюднення**

Мета: Здобуття знань про бюджет для громадян та особливості його застосування на місцевому рівні. Отримання навиків розроблення бюджету для громадян.

Питання для обговорення:

1. Поняття, призначення та основні принципи розроблення бюджету для громадян.

2. Організація розроблення бюджету для громадян.

3. Сучасні методи поширення бюджету для громадян.

4. Основні компоненти змісту бюджету для громадян.

5. Способи відображення інформації про видатки та доходи бюджету територіальної громади.

*Дискусійне обговорення питань щодо бюджету громадян*  
[4, 6, 9, 11, 15,19]

### **Практичне заняття 8.**

#### **Тема: Бюджет участі**

Мета: отримання знань про типові моделі учасницького бюджетування та сфери їхнього застосування., оволодіння інформацією про цикл учасницького бюджетування. Здобуття навиків підготовки проєктів на конкурс громадських проєктів

Питання для обговорення:

1. Значення бюджету участі для різних сфер суспільного життя.
2. Правове регламентування бюджету участі.
3. Цикл бюджету участі.
4. Кращі практики застосування бюджету участі в територіальних громадах в Україні.

*Дискусійне обговорення питань щодо здобуття навиків підготовки проєктів на конкурс громадських проєктів*

[3, 4, 5, 7, 9, 13]

### **Практичне заняття 9.**

#### **Тема: Неурядові аналітичні центри в системі комунікацій у сфері публічних фінансів**

Мета: здобуття знань про функціональне призначення неурядових аналітичних центрів, організацію їх діяльності та місце в системі комунікацій органів державного управління, місцевого самоврядування з населенням у сфері публічних фінансів.

Питання для обговорення:

1. Неурядові аналітичні центри в управлінні публічними фінансами
2. Результати діяльності неурядових аналітичних центрів.
3. Участь студентів у діяльності неурядових аналітичних центрів.
4. Використання результатів діяльності неурядових аналітичних центрів в бюджетному процесі.

*Дискусійне обговорення питань функціонального призначення неурядових аналітичних центрів*

[4, 5, 7, 13, 14]

### **Практичне заняття 10.**

#### **Тема: Зарубіжний досвід комунікацій у сфері публічних фінансів**

Мета: Здобуття знань про сучасні практики комунікацій органів публічного управління з населенням у сфері публічних фінансів. Отримання навиків розробляти на основі кращого зарубіжного досвіду пропозиції щодо удосконалення комунікацій у сфері публічних фінансів в Україні.

Питання для обговорення:

1. Практики комунікацій органів публічного управління з населенням у сфері публічних фінансів в розвинених державах.
2. Міжнародний рейтинг бюджетної прозорості Openbudget.
3. Учасницьке бюджетування в розвинених країнах.
4. Взаємодія національних урядів з інститутами громадянського суспільства в розвинених країнах.

*Моделювання практичних ситуацій щодо отримання навиків розробляти на основі кращого зарубіжного досвіду пропозиції удосконалення комунікацій у сфері публічних фінансів в Україні.*

[5, 8, 12, 17]

## **6. Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Комунікації у сфері публічних фінансів»**

Індивідуальна робота студентів при вивченні дисципліни «Комунікації у сфері публічних фінансів» передбачає виконання комплексного практичного індивідуального завдання (КПЗ).

У процесі його виконання студенти вдосконалюють свої знання, набувають навиків самостійної наукової роботи, застосування сучасних технологій комунікування у сфері публічних фінансів, роботи з літературними джерелами і логічного викладу матеріалу. КПЗ свідчить про рівень засвоєння студентом матеріалу курсу, його вміння самостійно викладати суть питання, творчо використовувати літературні джерела та методологію проведення дослідницької роботи. Воно є не тільки засобом перевірки знань з дисципліни, формою активного засвоєння предмету, але і засобом залучення студентів до осмислення і аналізу актуальних проблем розвитку комунікацій у сфері публічних фінансів.

Виконання КПЗ передбачає підготовку інформаційних матеріалів у форматі «Бюджет для громадян» для територіальної громади, в якій проживає студент. «Бюджет для громадян» – масив, що розробляється з метою презентувати ключову фінансову інформацію широкій громадськості.

Бюджет для громадян зазвичай подається доступною мовою та включає візуальні елементи для покращення розуміння неспеціалістами.

Найбільш поширеною є розробка Бюджетів для громадян для проекту бюджету або для річного звіту про виконання бюджету, проте кожен ключовий документ в рамках бюджетного циклу може та повинен бути презентований в спосіб, який дозволяє громадськості його зрозуміти. Бюджети для громадян різняться за фокусом, змістом та довжиною.

Коли розробляється бюджет для громадян, необхідно проводити консультації з громадянським суспільством та громадськістю аби ідентифікувати інформацію, яка буде найбільш корисною для відображення. Тим не менш, Бюджети для громадян повинні містити інформацію про: економічні прогнози на яких базується бюджет, пояснення щодо джерел надходження бюджетних коштів, як бюджетні кошти будуть витрачені та чому, пояснення щодо значних зменшень и збільшень в надходженнях або витратах, а також детальну контактну інформацію. Дозволяється виконання роботи в групі 2-3 студентів.

За умови підготовки бюджетів для громадян великих населених пунктів (обласних центрів) дозволяється формувати групу до 5 студентів. У разі виконання КПІЗ у групах, на другому слайді розмістити інформацію хто, яку роботу виконував.

Послідовність виконання КПІЗ:

- розробити опитування «Що б ви хотіли дізнатися про бюджет територіальної громади?»;
- розмістити опитування в соціальній мережі у групі своєї територіальної громади;
- за результатами опитування сформувати 12 слайдів (24 слайди для міст обласних центрів);
- розмістити бюджет для громадян в соціальній мережі у групі своєї територіальної громади.

## 7. Тренінг з дисципліни (4 год)

Успішне проходження тренінгу сприяє посиленню практичної спрямованості у підготовці фахівців за ступенем вищої освіти «магістр».

Проведення тренінгу дозволяє:

- забезпечити засвоєння теоретичних та практичних знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Комунікації у сфері публічних фінансів»;
- розвинути у студентів навички пропонування обґрунтованих рішень, використання теоретичних знань для розв'язання практичних завдань та змістовного інтерпретування отриманих результатів.

1. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

Тренінг включає систематичне вивчення основних положень організації митної справи, які необхідні для підготовки спеціалістів. Головним завданням тренінгу є вивчення теоретичних основ побудови митної системи, визначення її принципів, визначення основних тенденцій її розвитку та напрямків вдосконалення, ознайомлення із світовим досвідом.

2. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття.

У навчальному процесі використовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, групова робота, реферування, а також методи опитування, тестування, ділові ігри тощо.

**Тематика:** закріплення практичних навиків організації комунікацій у сфері публічних фінансів.

Завдання тренінгу передбачають розподіл студентів на групи та застосування елементів командної роботи.

Порядок проведення:

1. Підготовка аналітичної записки за результатними пошуку даних щодо публічних фінансів. Презентація аналітичної записки та обговорення недоліків.



2. Ситуаційна вправа «Бюджетні слухання щодо проекту бюджету територіальної громади», групове обговорення з формулюванням типових помилок при організації бюджетних слухань.

3. Ситуаційна вправа «Публічне звітування про результати виконання бюджету», групове обговорення з формулюванням основних правил та типових помилок при організації публічного звітування.

Завершенням тренінгу є формулювання висновків про основні правила організації комунікацій в системі публічних фінансів.

## 8. Самостійна робота

№ п/п	Тематика	ДФН	ЗФН
1	<p><b>Тема 1.</b></p> <p>1 Теоретичні основи організації комунікацій у сфері державних фінансів</p> <p>2 Теоретичні основи організації комунікацій у сфері місцевих фінансів</p> <p>3 Вчення теорії економіки суспільного добробуту та його значення для побудови системи комунікацій у сфері публічних фінансів</p> <p>4 Вчення теорії суспільного вибору та його значення для побудови системи комунікацій у сфері публічних фінансів</p> <p>5 Новітні технології організації системи комунікацій у сфері публічних фінансів</p> <p>6 Сучасні тенденції залучення громадськості до бюджетного процесу</p>	9	13
2	<p><b>Тема 2.</b></p> <p>1. Положення законодавчих актів щодо оприлюднення інформації про формування та використання коштів бюджету</p> <p>2. Положення законодавчих актів щодо оприлюднення інформації про участь громадськості у бюджетному процесі</p> <p>3. Підзаконні акти запроваджені на виконання Закону України «Про відкритість використання публічних коштів»</p> <p>4. Рішення місцевої ради про організацію бюджетних слухань в територіальній громаді</p>	9	14
3	<p><b>Тема 3.</b></p> <p>1. Формування інформації за допомогою інструментарію BOOST-аналіз. Видатки щодо видатків на дошкільну освіту в територіальних громадах (року, що передує навчальному року)</p> <p>2. Формування інформації за допомогою інструментарію BOOST-аналіз. Доходи щодо доходів від місцевих податків і</p>	9	14

	<p>зборів в територіальних громадах (року, що передує навчальному року)</p> <p>3. Формування інформації за допомогою інструментарію BOOST-аналіз. Кредитування щодо видатків на надання кредитів у 10 територіальних громадах (року, що передує навчальному року)</p> <p>4. Формування інформації за допомогою інструментарію BOOST-аналіз. Фінансування щодо обсягів фінансування у 10 територіальних громадах (року, що передує навчальному року)</p> <p>5. Підготовка аналітичного матеріалу з використанням даних офіційного державного порталу з відкритими даними про публічні фінанси (openbudget)</p>		
4	<p><b>Тема 4.</b></p> <p>1. Нормативно-правове забезпечення єдиного веб-порталу використання публічних коштів (spending.gov.ua)</p> <p>2. Порядок розкриття інформації на Порталі spending.gov.ua</p> <p>3. Суб'єкти розкриття інформації на Порталі spending.gov.ua</p> <p>4. Вимоги щодо розкриття інформації на Порталі spending.gov.ua</p> <p>5. Інформація, що не підлягає розкриттю на Порталі spending.gov.ua</p> <p>6. Підготовка аналітичного матеріалу з використанням даних єдиного вебпорталу використання публічних коштів (spending.gov.ua)</p>	9	14
5	<p><b>Тема 5.</b></p> <p>1. Склад інформації про публічні закупівлі, яка підлягає оприлюдненню на веб-порталі Уповноваженого органу з питань закупівель</p> <p>2. Порядок розміщення інформації про публічні закупівлі 25</p> <p>Публічний модуль аналітики: основні правила користування</p> <p>3. Професійний модуль аналітики: основні правила користування</p> <p>4. Підготовка аналітичного матеріалу з використанням даних веб-порталу Уповноваженого органу з питань закупівель</p>	10	14
6	<p><b>Тема 6.</b></p> <p>1. Організація комунікацій органів місцевого самоврядування та громадськості у сфері місцевих фінансів</p> <p>2. Порівняльна характеристика бюджетних регламентів трьох територіальних громад на предмет регламентування комунікацій</p> <p>3. Порівняльна характеристика бюджетних регламентів трьох територіальних громад на предмет оприлюднення інформації</p> <p>4. Порівняльна характеристика бюджетних регламентів трьох</p>	10	14

	територіальних громад на предмет участі громадськості в бюджетному процесі.		
7	<p><b>Тема 7.</b></p> <p>1. Сучасні тенденції в організації інформування громадян про формування та використання коштів місцевих бюджетів 2 Порівняльна характеристика бюджетів для громадян трьох територіальних громад на предмет висвітлення інформації про доходи бюджету</p> <p>3. Порівняльна характеристика бюджетів для громадян трьох територіальних громад на предмет висвітлення інформації про видатки бюджету</p> <p>4. Порівняльна характеристика бюджетів для громадян трьох територіальних громад на предмет висвітлення інформації про проекти, що реалізуються в громаді</p>	10	14
8	<p><b>Тема 8.</b></p> <p>1. Підготувати концепцію проекту, який може бути поданий на конкурс бюджету участі в територіальній громаді, в якій проживає (навчається) студент чи студентка</p>	10	14
9	<p><b>Тема 9.</b></p> <p>1. Неурядові аналітичні центри в управлінні публічними фінансами</p> <p>2. Значення неурядових аналітичних центрів в організації комунікацій у сфері публічних фінансів</p> <p>3. Результати діяльності неурядових аналітичних центрів у сфері публічних фінансів</p> <p>4. Участь неурядових аналітичних центрів в адвокаційних компаніях</p>	10	14
10	<p><b>Тема 10.</b></p> <p>1. Міжнародний рейтинг бюджетної прозорості Openbudget. 2. Новітні форми представлення інформації про бюджет у розвинених країнах</p> <p>3. Застосування бюджету участі в Парижі</p> <p>4. Застосування бюджету участі в Берліні</p> <p>5. Застосування бюджету участі у Варшаві</p> <p>6. Вибір результатів п'яти країн у рейтингу прозорості Openbudget за підсумками останнього досліджуваного року</p>	910	13
Разом:		<b>96</b>	<b>138</b>

## 9. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, індивідуальна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, ситуативне моделювання, ділові ігри, реферування, виконання КПЗ, есе, підготовка і презентація проектів.

## **10. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання**

У процесі вивчення дисципліни “Комунікації у сфері публічних фінансів” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КПЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об’єктах тощо;
- ректорська контрольна робота;
- комплексний іспит;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

## **11. Політика оцінювання**

*Політика щодо дедлайнів і перескладання.* Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

*Політика щодо академічної доброчесності.* Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

*Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов’язковим. За об’єктивних причин (наприклад, карантин, військовий стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції інституту.

## **12. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю**

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Комунікації у сфері публічних фінансів» визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4
(5 тем ) – 10 балів за тему – макс. 50 балів. Модульна робота – макс. 50 балів.	( 5тем ) –10 балів за тему – макс. 50 балів. Модульна робота – макс. 50 балів.	(підсумкова оцінка за КПІЗ та тренінг)  Підготовка КПІЗ – макс. 40 балів. Захист КПІЗ – макс. 40 балів. Участь у тренінгах – макс. 20 балів.	(екзамен) Тестові завдання (10 тестів по 2 бали за тест) – макс.20 балів. Теоретичне питання – макс. 20 балів. Практичні завдання (2) – макс. 60 балів
20 %	20 %	20 %	40 %

### Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

### 13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1-12
2.	Проекційний екран	1-12
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Firefox)	1-12
4	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-12
5	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-12

6	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-12
7	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1-12

### РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білорус О.Г. Проблеми глобального управління в умовах світової фінансової цивілізації. *Фінанси України*. 2019. № 1. С. 10–17.
2. Богдан І.В. Фіскальні правила: проблеми імплементації в національну практику. *Фінанси України*. 2019. № 10. С. 38–57
3. Буряченко А.Є., Левченко К.М. Поведінкова економіка та децентралізація бюджетної системи. *Фінанси України*. 2019. № 9. С. 27–42.
4. Впровадження гендерно орієнтованого підходу в бюджетний процес органів місцевого самоврядування: практичний посібник. Проект «Партнерство для розвитку міст». Київ. 2021. 61 с.
5. Гаєвая О., Первалова Л., Гаряєва А. Витоки держави загального добробуту. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 9. С. 147–152.
6. Гасанов С.С., Кудряшов В.П., Балакін Р.Л. Наднаціональні фіскальні правила та координація бюджетної політики в Європейському Союзі. *Фінанси України*. 2019. № 3. С. 37–55.
7. Глинський, Н.Ю., 2018. Місьцеве самоврядування як активний суб'єкт господарювання. *Вісник Національного університету Львівська політехніка. Логістика*, 892, с. 272-278.
8. Джурик Х.Б. та Бондарчук М.К., 2019. Моделювання доходної частини бюджету об'єднаних територіальних громад. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*, 4(2), с.11-16.
9. Зверяков М.І., Грималюк А.В. Економічна теорія, державна політика і публічне управління. *Економіка України*. 2019. № 11–12. С. 3–33.
10. Дяченко С.А.. Публічні, державні та місцеві фінанси: співвідношення понять. *Держава та регіони*. 2018, № 4. С.59-63
11. Джурик, Х.Б., Формування раціональної організаційно-економічної структури управління ОТГ. *Економіка та держава*. 2019. с.82-86.
12. Криштопа І. І., Ніколенко Л. А. Звітування у розрізі країн: міжнародний досвід впровадження. *Фінанси України*. 2021. № 6. С. 29-39.
13. Кораблін С.О. Щодо окремих аспектів взаємовідносин України і МВФ. *Економіка України*. 2019. № 5. С. 3–5.
14. Кудряшов В.П. Концептуальні засади розроблення пакета фіскальних правил для України. *Економіка України*. 2019. № 7–8. С. 33–54
15. Кобеля М. Я. Теоретичні положення та суть фінансової політики держави. *Економіка та держава*. 2020. № 3. С. 160- 164.
16. Васильченко М. І., Гришко В. В. Комунікативний менеджмент: навчальний посібник. Полтава: ПолтНТУ, 2018. 208 с.
17. Луніна І. О., Бондарук Т. Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навч. посіб. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2019. 304 с.
18. Луніна І.О. Публічні фінанси в макроекономічній політиці зростання; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України», 2020. 440 с.

19. Мазярчук В. М., Корнилюк А. В., Кравченко М. В. Бюджетна система: тенденції розвитку. Під ред. В. М. Мазярчука. Київ: «ФОП Лопатіна О. О.», 2019. 384 с.
20. Музиченко Г. В., Коляда Т. А. Навчальний посібник з дисципліни «Публічні фінанси». Одеса: Вид-во «Університет Ушинського». 2022. 100 с.
21. Мельник В. І. Аналіз сучасного стану фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів України. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 30. С. 304 – 310.
22. Методичний посібник з питань публічних закупівель. Київ : “ua-tenders.com”, 2018. 222 с. URL: <https://pt.slideshare.net/uatenders/ua-tenders>
23. Мельник Л.М., Дума В.Л. Формування бюджетного потенціалу місцевих фінансів: монографія. Київ: Кондор, 2019. 216 с.
24. Мельник Л.М. Серета О. Оцінка передумов формування децентралізованих фінансових ресурсів регіону. *Вісник НУВГП*. 2019. № 3. С. 62-72.
25. О. В. Шибаніна, К63 В. П. Клочан, С. І. Тищенко та ін Комунікaції в публічному адмініструванні : конспект лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2018. 200 с.13.
26. Піхоцька, О.М. Використання коштів державного фонду регіонального розвитку. *Ефективна економіка*, 2021, № 11.
27. Соколовська А.М. Нерівність доходів і багатства та податкові інструменти її зменшення. *Фінанси України*. 2019. № 6. С. 23–41.
28. Щур, Р.І., 2018. Фінанси територіальних громад: особливості формування в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство, 20 (3), с. 162-165.
29. Ярошенко, В.І., Семигуліна, І. Б., 2020. Світовий досвід державної підтримки в системі публічного управління розвитком територіальних громад. *Problems of Economy*, 45 (4), p. 19-28.